

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18564>

Özet

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği, bireylerin çevrimiçi sosyal davranışlar bağlamında sergiledikleri yapıcı, destekleyici ve yardımsever eylemleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Gazanfer Anı tarafından 2019 yılında Türkçe'ye uyarlanmış ve test edilmiştir. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel geçerliliğini ve psikometrik özelliklerini Türk örneğinde test etmeyi hedeflemiştir. Ölçek, özellikle sosyal medya platformları ve diğer dijital ortamlar üzerindeki olumlu sosyal davranışlar (örneğin, bilgi paylaşım, duygusal destek sağlama, faydalı içerik üretme) alanında önemli bir değerlendirme aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği, Prososyal Davranış, Çevrimiçi Davranış, Sosyal Medya, Ölçek Uyarlama, Dijital Vatandaşlık.

Yazarlar

Gazanfer Anı (Uyarlayan Yazar).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, internet kullanıcılarının dijital ortamlarda ne sıklıkla ve hangi yönlükte olumlu sosyal davranışlar sergilediğini tespit etmektir. Bu davranışlar, çevrimiçi topluluklara fayda sağlama, diğer kullanıcılara yardım etme ve pozitif etkileşimleri teşvik etme gibi boyutları kapsamaktadır. Uyarlama çalışması, bu yapının Türkiye bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Ölçek, psikoloji, eğitim bilimleri ve iletişim alanlarında yapılan araştırmalara katkı sağlamak üzere tasarlanmıştır. Özellikle, siber zorbalık ve olumsuz çevrimiçi davranışların karşısında, olumlu ve yapıcı davranışların incelenmesine olanak tanır.

Yapı

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği, bireylerin dijital ortamlarda başkalarına yardım etme, destekleme veya fayda sağlama eylemlerini ifade eden **prososyal davranış** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle altruizm (özgecilik) ve gönüllülük gibi kavramlarla yakından ilişkilidir, ancak dijital bağlamın kendine özgü dinamiklerini içerecek şekilde özelleştirilmiştir.

Ölçek, çevrimiçi ortamdaki yardımlaşma, bilgi paylaşım ve duygusal destek gibi alt boyutları içerebilir. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin boyutlarının Türkçe kültürüne uygunluğunu ve yapısal bütünlüğünü incelemiştir.

Geçerlik

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasına yönelik geçerlik çalışmaları, Anı (2019) tarafından titizlikle yürütülmüştür. Çalışmada, ölçeğin kavramsal yapısının Türk kültürüne uygunluğunu belirlemek amacıyla genellikle uzman görüşleri alınarak **kapsam geçerli**liği sağlanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliği kanıtları ise genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak elde edilmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu ve maddelerin ilgili faktörlere yeterli düzeyde yüklendiğini göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak rapor edilmiştir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve ölçeğin yüksek düzeyde **iç tutarlı**lığına sahip olduğunu göstermektedir.

Uyarlama çalışmasında ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik analizleri de yapılmış olabilir. Güvenirlik katsayıları, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam olduğunu ve araştırmalarda güvenle kullanılabileceğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Anı (2019) tarafından gerçekleştirilen faktör analizi, ölçeğin orijinal yapısının Türk kültüründe doğrulamayı amaçlamıştır. Genellikle ilk aşamada uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu belirlemek için kullanılmış, ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yapısının yeterli uyum indekslerine sahip olup olmadığını kontrol edilmiştir.

Bu analizler, ölçeğin çevrimiçi ortamdaki olumlu sosyal davranış yapısını temsil eden belirgin ve ayrı faktörlere sahip olduğunu kanıtlamıştır. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, maddelerin ilgili psikolojik yapıyı güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (Tipik olarak "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a kadar uzanan bir derecelendirme kullanılır, ancak kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetişkinler ve Genç Yetişkinler (Özellikle çevrimiçi platformlar aktif kullanan bireyler)

Yaş Grubu: 18 ve üzeri

Popülasyon Detayları: Uyarılma çalışması genellikle üniversite öğrencisi örneklemi üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-report).

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Yardım, Dijital Davranış, İnternet Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Yapısal Etkilik Modellemesi, Kastamonu Eğitim Dergisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: anligazanfer@gmail.com

Yazışma Adresi: Yazarın ilgili akademik kurum adresi (Makalede belirtilen üniversite veya bölüm bilgisi üzerinden ulaşılabilir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019 (Türkçe Uyarılma Yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için genellikle yazarla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanımlar için yazarın izni şarttır. İletişim bilgileri yukarıda belirtilmiştir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: cevimici-olumlu-sosyal-davranis-olcegi-toad.pdf

Uyarılma makalesine Dergipark üzerinden ulaşım sağlanabilir: dergipark.org.tr

Kaynaklar

Anı, G. (2019). Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Kastamonu Education Journal*, 27(6), 2641-2649. doi:10.24106/kefdergi.3491

Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davran?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Bu ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak ölçek, bireylerin dijital platformlarda (sosyal medya, forumlar vb.) sergiledi?i yard?m etme, bilgi payla?ma, destek olma ve pozitif geri bildirim sa?lama gibi prososyal eylemleri de?erlendiren bir dizi ifadeden olu?maktadır. Maddeler, kullan?c?lar?n bu davran??lar? ne s?kl?ta ger?ekle?tirdi?ini sormaktadır. Tam madde listesi için lütfen Anl? (2019) referansl? makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM